

В. Ф. Загурська-Антонюк,
к. політ. н., доцент, доцент кафедри економічної безпеки, публічного управління
та адміністрування, Житомирський державний технологічний університет
В. О. Кучменко,
старший викладач кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування,
Житомирський державний технологічний університет

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.4.135

ГРОМАДА ЯК КЛЮЧОВИЙ СУБ'ЄКТ В УКРАЇНСЬКІЙ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

V. Zahurska-Antoniuk,
PhD in Political Sciences, associate professor, Zhytomyr State Technological University
V. Kuchmenko,
Senior teacher, Zhytomyr State Technological University

COMMUNITY AS A KEY SUBJECT IN THE UKRAINIAN MODEL OF PUBLIC ADMINISTRATION

Важливу роль у державотворчому процесі сучасної України відіграє реформа місцевого самоврядування. Основними суб'єктами такого самоврядування виступають територіальні громади, сформовані як об'єднання мешканців певних населених пунктів навколо одного центру. Створення цих суб'єктів забезпечується політикою децентралізації державної влади. Тому у статті визначається статус територіальної громади як первинного суб'єкта місцевого самоврядування державної політики. Також обґрунтовано, що територіальна громада є соціальним центром, є тим самоврядним осередком, формування та оптимальне функціонування якого повинно стати передумовою побудови розвинутого громадянського суспільства. Оскільки громада є "природною" корпоративною одиницею, автономність якої виходить із суверенітету народу. Сьогодні відбувається процес подальшого законодавчого врегулювання статусу територіальних громад, що сприяє розвитку місцевої демократії та належного становлення дієздатних самодостатніх територіальних об'єднань.

The article defines the status of the territorial community as the primary subject of local self-government and implementation of municipal policies. Proved that territorial self-governing community is the social center of formation and optimal operation of which should be a prerequisite for building a civil society and rule of law in Ukraine. It is "natural" corporate unit, which comes with the autonomy of the sovereignty of the people. Today the process of further constitutional settlement of the status of local communities to facilitate the development of local democracy and proper establishment of viable and self-sustaining communities. It has a special facility of local issues and is based on a specific type of property — local (municipal) property. The features mentioned above characterize local government specific nature and determine its peculiar place in state public power.

It is important to be aware of political centralization for democracy consequences as under such circumstances the activities of all government in society depends solely on the will of the state, and all government institutions in the country become subordinate. Although, a democratic state tries to involve the public in the exercise of public functions to satisfy modern citizens' needs. Within the framework of democratic system, which we strongly believe in, local issues may not be appropriately and efficiently solved through the center of government officials in the field, and especially by supporting and revitalizing communities. Hence, local government as the level of public authorities is significant as it is closer to citizens, and the refore is more experienced dealing with local communities residents' daily challenges. Consequently, it can better provide population with a wide range of public services: social, domestic, commercial, cultural, educational and others. The refore, nowadays power decentralization is an urgent issue that needs to be resolved through research, analysis and implementation (including local authorities' national traditions) of local government developed system experience.

Ключові слова: адміністративно-територіальний устрій, деконцентрація, держава, державна влада, децентралізація, місцеве самоврядування, муніципальна політика, повноваження, регіональний розвиток, ресурси, територіальна громада.

Key words: administrative and territorial structure, authority, local self-government system, municipal politics, power decentralization reform, socio-economic development, economic growth areas, territorial communities, resources, territories development, development of local communities.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Ефективність функціонування громадянського суспільства зумовлена, насамперед, рівнем активності громадян у здійсненні місцевого самоврядування, первинним суб'єктом якого виступає територіальна громада. Визначення природи останньої пов'язане із розв'язанням проблеми: чи має громада окрему, відмінну від держави владу, є незалежною від держави публічно-правовою корпорацією, чи міцно включеною в державний організм і виконує тільки функції органу держави. У зв'язку з цим пропонуємо зупинитися на аналізі природи його первинного суб'єкта — територіальної громади, спираючись на теорію походження місцевого самоврядування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемам у сфері децентралізації державної влади та формуванню самоврядних територіальних одиниць — громад присвячено наукові дослідження цілого ряду вітчизняних та закордонних вчених: О. Бабица [1], О. Батанова [2], М. Багмета [3], М. Будника [6], В. Авер'янова [11], І. Грицяка [8, 9], А. Інгудіна [12], В. Оутса, В. Карнауха [14], Д. Кінга [12], А. Коваленка [15], Р. Колишка [16], В. Рильської [19] та ін.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Основною метою статті є аналіз існуючих проблем у процесі реалізації реформи децентралізації державної влади в Україні та аналіз територіальної громади як первинного суб'єкта місцевого самоврядування та реалізації муніципальної політики.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Насамперед маємо розпочати з того, що місцеве самоврядування є однією з фундаментальних засад сучасної демократичної системи управління, втіленням влади народу у специфічній формі і на відповідному рівні. Воно передбачає можливість самостійного вирішення питань місцевого значення в інтересах населення територіальної одиниці на підставі закону. Водночас місцеве самоврядування — це форма публічної влади, що реалізується специфічними суб'єктами — територіальними громадами та сформованими ними органами, має особливий об'єкт — питання місцевого значення та здійснюється на основі окремого типу власності — комунальної (муніципальної) власності. Названі істотні риси характеризують особливу природу місцевого самоврядування і зумовлю-

ють його специфічне місце у системі публічної влади держави [2, с. 52].

Тому провідне місце в системі місцевого самоврядування посідають територіальні громади. Вони складаються із жителів, об'єднаних постійним проживанням в межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр. Стаття 140 Основного Закону закріпила конституційну правосуб'єктність територіальної громади, визначивши, що саме їй належить право на здійснення місцевого самоврядування, і реалізується воно через самостійне вирішення громадою питань місцевого значення в межах Конституції та законів України [6]. Це конституційне положення, ґрунтуючись на самобутніх самоврядних традиціях українського народу та враховуючи демократичний досвід організації місцевого самоврядування в зарубіжних країнах, вимагає формування та функціонування територіальної громади не як простої сукупності жителів певного населеного пункту, а як дієздатного суб'єкта, соціально і політично активного, самодостатнього з точки зору забезпечення матеріально-фінансовими ресурсами, спроможного на ефективне та відповідальне управління власними справами.

Оскільки Україна довгий час залишалася посттоталітарною системою, зі слабо розвиненим громадянським суспільством, тому на шляху реформування власної державної моделі мала користуватися зарубіжним досвідом. Зокрема у європейських країнах проблема деконцентрації влади була вирішена ще у 60—80-х роках ХХ ст., а наприкінці ХХ ст. розпочинається переорієнтація політики щодо децентралізації до регіонального та місцевого рівнів. Адже деконцентрація влади сприяє прогресу і розвитку народовладдя, створює умови для реального залучення громадян до вирішення суспільних справ, а децентралізація має певні демократичні переваги, оскільки передбачає передачу управління більшістю справами на основі надання повноважень безпосередньо зацікавленим особам або їх представникам. Ідея деконцентрації та децентралізації влади ґрунтується на поверненні влади народу, зокрема місцевим співтовариствам. А тому деконцентрацію і децентралізацію влади необхідно розглядати як фактори ефективного розвитку громадянського суспільства [13].

Особливе значення у цих процесах набуває розвиток нематеріальної інфраструктури, а розвиток людського потенціалу. Тому головним стає чітке визначення місця регіону у світовій економіці та сприяння розвитку напрямів у секторах, які мають найвищий потенціал і можуть підтримувати розвиток інших секторів. Ці тенденції посилено змінами у системі функціонування публічного управління в цілому, відмовою від централізованого підходу та уніфікованих політик на користь диференціації і комплексних форм організації. На нашу думку, Україні також треба звернути увагу саме на розвиток людського потенціалу, визначивши цей напрям як пріоритетний і в політиці місцевого самоврядування.

Цікавим, на нашу думку, для України є досвід децентралізації та регіоналізації в Італії. Територіальна

структура Італії у своєму сучасному вигляді була сформована у 1970 р. Кожен регіон має регіональну асамблею, яка обирається народом. Ця асамблея, у свою чергу, обирає виконавчу владу (уряд) на чолі з президентом регіону. Така система обрання виконавчої влади на місцях могла б стати корисною для застосування в Україні [12, с. 111]. Ще одним прикладом країни з розвинутою системою місцевого самоврядування є Швейцарія. Зокрема, у законодавстві цієї держави закріплено право громадської ініціативи, завдяки якому народ також має змогу змінювати швейцарську Конституцію та запроваджувати нову політику. На рівні кантонів та місцевих рівнях існує навіть більше прямих демократичних засобів, аніж на центральному рівні [12, с. 63]. Цікавим є те, що в деяких країнах взагалі не вживається термін "місцеве самоврядування". Наприклад, у Японії, Ізраїлі, які є децентралізованими унітарними державами, немає місцевого самоврядування, оскільки такі функції здійснюються виключно жителями адміністративно-територіальних одиниць, а органи державної влади на місцях відсутні. Зважаючи на це, у таких країнах застосовується термін "місцеве управління".

Щодо України, то вона належить до відносно децентралізованих унітарних держав, де на місцевому рівні існують як органи місцевого самоврядування, так і органи державної влади. За цих умов в Україні вже четвертий рік триває процес децентралізації. Перші об'єднані територіальні громади було створено 2015 року. Вже за рік їхня кількість зросла вдвічі. Проте реформа децентралізації влади та розвитку місцевого самоврядування є не нова. У історії формування української державності ще наприкінці ХІХ ст. активно розроблялася ця ідея у науковій творчості М. Драгоманова. На думку М. Драгоманова, найкращою формою політичного влаштування суспільства може бути тільки така, яка максимально забезпечить самоврядні функції спільного життя людей. Таку форму М. Драгоманов називав громадою. Ідеальна держава, на думку вченого, — це федерація, яка базується на громадянському самоврядуванні, місцевому самоуправлінні, гарантіях природних прав і свобод людини, максимальному обмеженні центральної влади [15, с. 4].

У сучасних умовах основними цілями децентралізації на Україні є підвищення ефективності функціонування державної сфери та якості життя населення. Децентралізація розглядається як невід'ємний елемент вирішення проблем, зумовлених зростанням вимог, які постають перед державними органами, зростанням надій населення на ефективніше виконання державними установами своїх функцій. Із політичної точки зору, децентралізація повинна сприяти поліпшенню планування та ефективнішій роботі державних служб та її органів, при цьому враховувати місцеві потреби та умови, за одночасного досягнення регіональних і національних цілей. Таким чином, децентралізацію влади в Україні визначено як одну з пріоритетних реформ, яка передбачає створення ефективної системи організації та управління соціально-економічним розвитком на місцевому рівні. Тому чинна Конституція України та Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" вносить термін "територіальна громада", яка характеризується

як сукупність громадян, котрі проживають у населених пунктах, які є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або об'єднання населення кількох сіл навколо єдиного адміністративного центра, відтак це зумовлює певну "цілісність" місцевого самоврядування [9, с. 61].

Особливого значення для територіальних громад набуває завдання зі створення точок економічного зростання як необхідної умови для їх збалансованого, рівномірного та самодостатнього соціально-економічного розвитку. Тому їх створення передбачає:

- структурну перебудову та диверсифікацію територіальних виробництв на якісно новій інноваційній основі;

- активізацію інвестиційного процесу в територіальних громадах регіонів;

- подолання замкнутості регіонів та громад, посилення міжрегіональних зв'язків та інтеграційних процесів.

У цих процесах держава стимулює прискорення реформи консультативно та фінансово: створює центри розвитку місцевого самоврядування, виділяє субвенції на розвиток інфраструктури громад. У цих умовах добровільно об'єднані територіальні громади мають усі можливості та ресурси для повноцінного функціонування та розвитку. Вони беруть на себе цілковиту відповідальність за всі сфери життя на власних територіях. Саме це є показником успішної й доцільної діяльності ОТГ. За умови добросовісного виконання зобов'язань, підвищується ефективність використання бюджетних коштів, а це — прямий і правильний шлях до стабілізації соціально-економічної ситуації в усій країні [21].

Особливе місце у соціально-економічному значенні відіграє економічне зростання на сільських територіях, адже Україна більшою мірою є аграрною державою, де актуальним є:

- 1) формування нового економічного устрою в сільській місцевості, формування середнього класу в селі;

- 2) будівництво доступного і комфортного житла у селі та можливість для молоді отримання житла в оренду з правом викупу;

- 3) покращення демографічної ситуації в сільській місцевості за рахунок можливості отримання житла та високий рівень доходів для молоді, що сприятиме зростанню народжуваності;

- 4) будівництво сучасної розвинутої інфраструктури у сільській місцевості: школи, дитячі садки, торговельно-розважальні та культурні центри, стадіони тощо;

- 5) забезпечення продовольчої безпеки країни, виробництво вітчизняної якісної продовольчої продукції за цінами, нижче ринкових;

- 6) створення агрокластера з повним циклом "виробництво — переробка — реалізація", що включає в собі сучасні високотехнологічні міні-ферми, переробні підприємства і широку мобільну мережу реалізації продукції.

Для комплексного вирішення цілої низки проблемних питань формування та діяльності територіальних громад запропоновано концептуальний підхід, який розроблено в Науково-дослідному центрі індустріаль-

них проблем розвитку НАН України, у вигляді проекту "Громада європейського майбутнього" [21], складовими реалізації якого є: проект реформування адміністративно-територіального устрою; проект соціально-економічного розвитку "Село майбутнього"; проект чистої та альтернативної енергетики "Зелена енергія"; проект дерегулювання та прозорості державного і місцевого управління "Електронний уряд"; розробка стратегій, програм, проектів, дорожніх карт для практичної реалізації визначених напрямів розвитку територіальних громад.

Відповідно до середньострокового плану пріоритетних дій уряду, вже у 2020 році реформа децентралізації завершиться. До цього часу місцеві ради базового рівня мають бути на 100% об'єднані у спроможні територіальні громади, і відбудеться повний та незворотній перерозподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та державними органами виконавчої влади.

Проте у процесі децентралізації існує п'ять невирішених проблем, які створюють ризики для успішної реалізації реформи:

- 1) створення об'єднаних територіальних громад переважно не має підтримки з боку широких верств населення, адже люди не розуміють сам процес децентралізації, а також існує протидія з боку районних адміністрацій та місцевих рад. Вони перешкоджають утворенню ОТГ через страх втратити робочі місця та повноваження, бо процес їх створення супроводжується реформатуванням органів влади та змінами в управлінні на користь громад;

- 2) швидке збільшення кількості ОТГ без пропорційного збільшення обсягу субвенції на розвиток інфраструктури знижує мотивацію громад до об'єднання та їхні можливості щодо соціально-економічного розвитку. Тому державі слід переглянути питання стабільного забезпечення фінансової підтримки добровільного об'єднання територіальних громад, а активістам на місцях варто посилити зусилля зі створення ОТГ;

- 3) досі не врегульовано питання розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади загалом, а також функцій та повноважень між місцевими радами ОТГ та районними державними адміністраціями й районними радами. У рамках реформи необхідно чітко визначити повноваження, які залишаються за райдержадміністрацією та райрадою, переглянути чисельність та відповідно видатки на утримання їхніх апаратів;

- 4) в утворених об'єднаних територіальних громадах немає належно підготованих робочих кадрів та спостерігається низька кваліфікація службовців місцевого самоврядування для виконання нових функцій. Це призводить до неефективного використання фінансових ресурсів територіальних громад, неспроможності освоїти кошти державних субвенцій на розвиток. Органи місцевого самоврядування, як правило, не готові до запровадження стратегічного планування та програмування розвитку громад. Вирішенням цієї проблеми, могло б стати запровадження дієвих програм підвищення кваліфікації службовців місцевого самоврядування та надання їм не-

обхідної консультативної і методичної допомоги з боку органів виконавчої влади;

5) враховуючи високі ризики корупційних дій щодо використання бюджетних коштів, актуальним є питання запровадження механізмів контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування як з боку державних органів, так і з боку громадськості. В умовах бюджетної децентралізації є потреба здійснення належного контролю за роботою органів влади різних рівнів при плануванні та виконанні ними бюджетів, управлінні та використанні фінансових ресурсів.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Враховуючи нагальну потребу реформи децентралізації для сучасної України, а також незначні досягнення в її реалізації, подальше вивчення цього питання є вкрай важливим і актуальним як з точки зору теоретичних аспектів, так і практичної реалізації органами місцевого самоврядування на місцях, особливо на рівні громад. Адже територіальна громада є базовим рівнем у системі місцевого самоврядування, тому питання її формування, функціонування та самодостатності є вкрай актуальними і потребує таких досліджень:

— оцінка фактичних потенціалів громади — фінансового, виробничого, трудового, екологічного, природно-ресурсного, інвестиційного, інфраструктурного тощо;

— виявлення можливостей щодо зростання громади за допомогою проведення SWOT-аналізу за основними економічними сферами: індустрія, агросектор, сервіс (послуги), наука та інновації;

— на основі проведеного аналізу розробка стратегії розвитку громади, що включає аналіз, оцінку, моніторинг та прогноз соціально-економічного розвитку території;

— ідентифікація проблемних питань та визначення перспективних напрямів розвитку громади для досягнення цілей: підвищення якості життя громадян, створення конкурентної, інвестиційно привабливої сфери; розвиток людського потенціалу;

— формування та функціонування ефективної системи управління, де наступним кроком є розробка дорожньої карти реалізації стратегії, враховуючи проекти у різних галузях економіки: індустрії, агросекторі, сервісі (послуги), науці й інноваціях;

— обґрунтування та запровадження індикаторів (фактичні і перспективні нормативи) самодостатньої і розвиненої громади за наступними напрямками: фінансова незалежність, комфортне життя, реалізація внутрішнього потенціалу;

— оцінка ефективності управління та прийняття управлінських рішень у громаді.

Слід зазначити, що невирішеним досі проблемним питанням для проведення вищезазначених досліджень діяльності громад є відсутність статистичної інформації по кожній територіальній громаді (паспорт громади), що ускладнює достовірний розрахунок показників.

Літератури:

1. Бабич О.М. Вдосконалення законодавства щодо забезпечення децентралізації виконавчої влади в Ук-

раїні / О.М. Бабич. // Держава і право. — 2012. — № 56. — С. 203.

2. Батанов О.В. Територіальна громада — первинний суб'єкт муніципальної влади в Україні: поняття та ознаки / О.В. Батанов // Вісник Центральної виборчої комісії. — 2008. — С. 52.

3. Багмет М.О. Базові принципи діяльності територіальних інститутів управління в контексті європейської хартії місцевого самоврядування / М.О. Багмет, О.Н. Євтушенко // Наукові праці. — № 56. — С. 57—58.

4. Борденюк В. Децентралізація державної влади і місцевого самоврядування: поняття, суть та форми (види) / В. Борденюк // Право України [Текст]. — 2005. — № 1. — С. 21—25.

5. Бребан Г. Французское административное право [Текст] / Г. Бребан. — М.: [б. и.], 1988. — С. 87.

6. Будник М. Децентралізація — як необхідна умова модернізаційних процесів у системі державного управління України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apdu_o/2009_1/R_2/Budnik.pdf

7. Ведель Ж. Административное право Франции [Текст] / Ж. Ведель. — М.: Прогрес, 1973. — 512 с.

8. Грицяк І.А. Державне управління в Україні: централізація і децентралізація [Текст] / І.А. Грицяк. — К.: Вид-во УАДУ, 1997. — 487 с.

9. Грицяк І. Місцеве самоврядування України в історії і сучасності / І. Грицяк // Вісник УАДУ [Текст]. — 1996. — № 1. — С. 53—67.

10. Грицяк І.А. Проблеми теорії та практики державного управління та місцевого самоврядування [Текст]: матер. щоріч. наук.-практ. конф. професорсько-викладацького складу та слухачів Української академії державного управління (31 травня 1996 р.) / І.А. Грицяк. — К.: [б. в.], 1996. — С. 58.

11. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики [Текст] / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. — К.: Факт, 2003. — 384 с.

12. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України [Текст] / [Бориславська О.М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін.]; Центр політико-правових реформ. — К., 2012. — 212 с.

13. Івлєєва Л.І. Деконцентрація і децентралізація публічної влади: розуміння категорії [Електронний ресурс] / Л.І. Івлєєва. — Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/8435/2/levleva.pdf>

14. Карнаух В. Принципи організації публічно-владних відносин у місцевому самоврядуванні / В. Карнаух // Політичний менеджмент. — 2005. — № 5. — С. 5.

15. Коваленко А. Місцеве самоврядування: природа, ознаки, межі / А. Коваленко // Право України [Текст]. — 1997. — № 2. — С. 3—5.

16. Колишко Р.А. Децентралізація публічної влади: історія та сучасні тенденції розвитку / Р.А. Колишко // Вісник КНУ [Текст]. — 2003. — Вип. 27. — С. 198—204. — (Серія "Міжнародні відносини").

17. Матвієнко А.С. Політико-правові засади децентралізації влади в контексті адміністративної реформи в Україні [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. сту-

пеня канд. політ. наук: спец. 23.00.02 / А.С. Матвієнко; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2010. — 23 с.

18. Махина С.Н. Сущность и системные характеристики политико-правовой категории "децентрализация" в современном демократическом государстве / С.Н. Махина // Государство и право [Текст]. — 2006. — № 7. — С. 27—30.

19. Рильська В.В. Механізм взаємодії між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування в аспекті децентралізації влади / В.В. Рильська. // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. — 2014. — № 2. — С. 12.

20. Трофимова И.Н. Трансформация отношений центральной и местной власти в процессе децентрализации управления (опит европейских стран) [Электронный ресурс] / И.Н. Трофимова. — Режим доступа: http://ars-administrandi.com/article/Trofimova_2011_2.pdf

21. Храмов В. О. Система територіальної організації державного управління та місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / В. О. Храмов. — Режим доступу: <http://kiev.convdocs.org/docs/92/index-22379.html?page=2>

22. Цурканова І. О. Сутність та особливості централізації та децентралізації органів влади в Україні [Електронний ресурс] / І. О. Цурканова. — Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2012/197-185-13.pdf>

References:

1. Babych, O.M. (2012), "Legislation improvement for decentralization of executive power in Ukraine", *Derzhavaipravo*, № 56, p. 203.
2. Batanov, O.V. (2008), "Territorial community — the primary subject of municipal government in Ukraine: concepts and attributes", *Visnyk Tsentral'noi vyborchoi komisii*, vol. 2, № 12, p. 52.
3. Bahmet, M.O. (2008), "The basic principles of the activity of territorial management institutions in the context to the European Charter of Local Self-Government", *Naukovi pratsi*, № 56, p. 57—58.
4. Bordeniuk, V. (2005), "Decentralization of state power and local self-government: concept, meaning and forms (types)", *Pravo Ukrainy*, № 1, p. 21—25.
5. Breban, G. (1988), *Francuzskoe administrativnoe pravo* [French administrative law], Moskva, Russia.
6. Budnyk, M. (2009), "Decentralization as a necessary condition for modernization processes in the system of public administration of Ukraine", available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apdu_o/2009_1/R_2/Budnik.pdf (Accessed 4 Sep 2015).
7. Vedel', Zh. (1973), *Administrativnoe pravo Francii* [French administrative law], Progres, Moskva, Russia.
8. Hrytsiak, I.A. (1997), *Derzhavne upravlinnia v Ukraini: tsentralizatsiia i detsentralizatsiia* [Public administration in Ukraine: centralization and decentralization], Vyd-vo UADU, Kyiv, Ukraine.
9. Hrytsiak, I. (1996), "Local government of Ukraine in the past and nowadays", *Visnyk UADU*, vol. 8, № 1, p. 53—67.

10. Hrytsiak, I.A. (1996), "Problems of the theory and practice of public administration and local government", *Mater. schorich. nauk.-prakt. konf. Profesors'ko-vykladats'koho skladu ta slukhachiv Ukrain'skoi akademii derzhavnoho upravlinnia* [Conference Proceedings of the Annual Scientific and Practical Conference of Teacher and Student Staff of the Ukrainian Academy of Public Administration], Kyiv, Ukraine, p. 58.

11. Aver'ianova, V.B. (2003), *Derzhavne upravlinnia: problemy administratyvno-pravovoi teorii ta praktyky* [Public administration: problems of administrative law theory and practice], Fakt, Kyiv, Ukraine.

12. Boryslav's'ka, O.M. Zaverukha, I.B. Shkolyk, A.M. (2012), *Detsentralizatsiia publichnoi vlady: dosvid i evropejs'kykh krain ta perspektyvy Ukrainy* [Decentralization of public authority: experience of European countries and prospects for Ukraine], *Tsentr polityko-pravovyykh reform*, Kyiv, Ukraine.

13. Ivlieieva, L.I. (2016), "Deconcentration and decentralization of public authority: understanding the category", available at: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/8435/2/levleva.pdf> (Accessed 11 Feb 2019).

14. Karnaukh, V. (2005), "Principles of public-power relations organization in local self-government", *Politychnyj menedzhment*, № 5, p. 5.

15. Kovalenko, A. (1997), "Local government: notion, characteristics, boundaries", *Pravo Ukrainy*, vol. 15, № 2, pp. 3—5.

16. Kolyshko, R.A. (2003), "Decentralization of public power: history and current tendencies", *Visnyk KNU*, vol. 27, pp. 198—204.

17. Matviienko, A.S. (2010), "Political and legal principles of power decentralization in the context of administrative reform in Ukraine", Ph.D. Thesis, Political sciences, V.M. Korytsky Institute of state and law of National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

18. Makhyna, S.N. (2006), "The notion and system characteristics of the political and legal category "decentralization" in a modern democratic state", *Hosudarstvo y pravo*, № 7, p. 27—30.

19. Ryl's'ka, V.V. (2014), "Mechanism of local executive authorities and local self-government bodies cooperation in the aspect of power decentralization", *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia*, № 2, p. 12.

20. Trofimova, I.N. (2011), "Transformation of central and local authorities relations in the process of management decentralization (European countries experience)", available at: http://ars-administrandi.com/article/Trofimova_2011_2.pdf (Accessed 11 Feb 2019).

21. Khramov, V.O. (2012), "System of territorial organization of state administration and local self-government", available at: <http://kiev.convdocs.org/docs/92/index-22379.html?page=2> (Accessed 11 Feb 2019).

22. Tsurkanova, I.O. (2012), "The notion and peculiarities of authorities centralization and decentralization in Ukraine", available at: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/politics/2012/197-185-13.pdf> (Accessed 11 Feb 2019).

Стаття надійшла до редакції 11.02.2019 р.